

Tartalom: A' nevelés, (Basa Mihály) 57. lap. Az Arczkép, (K....y.) 62. l.

A' Nevelés.

(Németből.)

Írni a' nevelésről nehéz feladat; szinte anynyi mint egyszerre mindenről írni, mivel ez egy egész ámbár kis világ' kifejlődésére ügyel és örködik. Mind azon erők, mellyekkel ma a' népek munkálnak, vagy fénylenek, előbb mint csirák a' nevelő kezei között voltak. Egy régibb nevelésről irt munkát is a' J. Paul' észrevéte szerint a' Rousseau' Emiljével össze nem hasonlíthatni. Nem az ő egyes szabályai, mellyek közül az egésznek kára nélkül sok lehet helytelen, hanem a' nevelésnek azt átható és elevenítő szelleme rázta, és tisztította meg Európában a' nevelőházakat le a' gyermekszobáig. Egy nevelési munkában sem volt az ideal és vizsgálat olly dúsán és szépen öszve kötve, mint az övében. Basedow a' némethonban az ő szellemi kiadója és fordítója volt. A' régiéknél a' nevelés minden beccsel birt, 's ez náluk csak az élettel végződött el; mert mig vérünk megakad, elé meg vissza lépünk, 's a' kül benyomatok mind halálunkig lelkünk' bélyegét czímerezik.

A' régiéknél a' tudományokkal a' nevelés' mestersége iránti szeretet is viszont fel ébredt. Mennél beljebb hatoltak a' tudományok' szentébe, annál inkább meggyőződtek a' nevelés' áldásáról. Majd minden némi miveltséggel bíró ember átlátta: hogy egy atyának semmi sem lehet drágább mint gyermekei' jólléte, kikben ha-

lála után viszont kivirágzik, 's egy boldog maradék mindig zöldellő élőfa az ő sirja felett; a' historia és saját tapasztalása tanították őtet arra, hogy gyakran a' nagy hajlamakkal, erős és tüzes ösztönökkel született emberek, kik a' gondviseléstől áldásul voltak rendelve, a' nevelés' hiánya miatt a' világ' atkaivá fajultak.

Azért a' nevelésről különösen fél század óta olly sokat gondoltak, irtak és beszéltek, hogy ennek fontossága iránti hit eléggé megmutatva és bizonyítva látszik. De a' nagyobb rész még nem tudja, mi kívántatik a' jó nevelésre, 's ezen célra minő eszközökkel kell élni. Azonban abban mindnyájon megegyeznek, hogy a' gyermekeket elhanyagolni nem lehet. Olly ítélet ez, mellyet a' szív, az erkölcs és erény iránti érzet mond ki; egyébiránt amaz elhanyagolásból származó kár sokkal szembetűnőbb, hogy sem azt büntetendő büntettnek ne nyilatkoztassuk.

Ugyan is egy atya az elmulasztott nevelés által legelőbb gyermekei ellen bűnhődik, mert a' helyett, hogy az ő testi és lelki erejük' szabad kifejlődését elősegítné; a' helyett, hogy őket a' polgári társaság' alkalmas és hasznos tagjaivá nevelné; a' helyett, hogy őket az élet' vidám éldeletére fogékonyokká tenné, 's hogy a' világban tisztességes előmentőkről gondoskodnék; a' helyett, hogy a' bölcsesség' és erény' elveit szívökbe mélyen bényomná 's őket a' k. vallás' kívánatira fellelkesítné: vad és féktelen hajlandóságukra bizza, vagy ollyas mit igyek-

szik beléjük képezni, a' mit tőlük a' természet megtagadott, vagy legszebb idomjaikat el zordulni engedi, azok irányzásukra, és kiképzésükre semmi szorgalmat nem fordítván.

Nem kevésbé bünhődnek a' szülék magok ellen, midőn gyermekeiket nevelés nélkül nőtetik fel. Ugyan is nem számítva azt, hogy ők, ha gyermekeik elvetemülnek, nem örömet csak szívbánatot érnek; nem említve azt, hogy a' szülék' azon természeti kivánsága, miszerint gyermekeiket boldogoknak lenni ohajtják, kegyetlenül megcsalatik, már erkölcsi természetünk' alkotásából szükségeskép' foly az, hogy minden általunk meggátoltathatott rosszért magunknak szemrehányásokat tegyünk, úgy minden gondolatlanságunk miatt kimaradt jóért belől búsongva szorongjunk. A' szülék ha gondolatlanságuk miatt gyermekeik elrosszultak, sok örömtől megfosztatva, sok bánatot készítenek magoknak; ők gyermekeikben mind tovább vétkeznek, 's minden rossz, a' mellyet ezek elkövetnek, az ő rovásokra esik.

Végre az okos nevelés' elhanyaglása igen károsan hat ki az egész emberiségre. Valamint egy derék ember sokszor áldása nemének, úgy egy elfajult gyakran számtalan inségeket okoz. Nem tekintve a' közönséget sujtó káros következéseket, már az is nem elég sajnos-e, ha csak egy is maradt olyan, ki magas becsének tudatára el nem jutva, lelkében és szívében eldurvulva saját körzetének örökös tereh leend? Ő, a' szerencsétlen, mivel másokkal összekötetésben él, árt, legalább semmit sem használ azoknak; ő egy nőt, általa szerencsétlenné tendő nőt, kapcsol sorsához; ő gyermekeket nemz a' világra, 's magához hasonló rosszul neveli azokat. O bizony szép nyelvünk szószegény az elmulasztott nevelésből származó minden károk' kimerítőleg leírhatására. A' jó nevelésen alapúl egy jobb nemzedék' reménye. A' termékeny föld mívelést kíván, ha egész termést akarunk arról

várni. Így van ez az emberi lélekkel is, a' legképebb kifejlődés és kiképzés nélkül szükülködik, hogy öntökélyében mutatkozva áldással működhessék.

A' nevelés' munkájának sikerítésére a' szüléknek iparkodniok kell, gyermekeik' különös tehetségeit és hajlamait kipuhatolni, 's mintegy a' természet' folyását el lesni, hogy azokat hajlandóságuk 's képességek ellenére olly állapotra ne beszéljék, vagy éppen ne kényszerítsék, mellynek kívánatinak meg nem felelhetnek. Fájdalom! vagynak olly rövid látásu és értetlen szülék, kik gyermekeik' e' vagy ama' hivatal iránti mulkony kívánatát arra nyilvános ajándéknak, 's a' képesség' némelly kétes jeleit belső vonszalomnak tartják, 's már most idejüket és pénzüket pázéroltatva olly állapotra, vagy hivatalra kívánják szentelni, mit tőlük a' természet megtagadott. Illy észrevét után lehet-e csodálni, ha aztán helyzetökben sokan nem teljesítik a' teljesítendő? A' vak szülői szeretet a' hivatal' választásában rossz útmutató, mellyre nézve csak a' nyilvános tehetségek, 's okosan vezetett hajlandóságok határozhatnak. Ezen szabályt kell követni: az ösztön, mellyet isten minden kibe oltott, természeti hivatal.

Milliók szerencsétlenek, mivel az ő társasági állapotjuk hajlamukkal ellenkezik; mivel nem jó helyen: vagy magasan vagy lent állanak, 's hatáskörök hozzájuk nem illik. A' ki hajlama' daczára ellenkező hivatalt választ, vagy annak választására kénytetett, az kenyérszerző napszámos; az semmit, vagy elfordultat csinál. Mindenki csak valahol van a' maga helyén, 's ezt megismerni nagyon méltó. A' ki munkáját szeretet és lélek nélkül igazítja, az nem ember, az rabszolga, annak hivatali dolga járom. A' ki fiját magasb hivatalra kívánja emelni, soha el ne feledje, hogy a' magasb állapothoz nagyobb tehetségek kellene, melly nagyobb veszélyekkel 's terhesb felelősséggel van összekötve.

Gondoljunk egy olyan anyát, ki fiját még bölcsőjében lelkésznek szánta, olyan szüléket, kik gyermekeik' ellenszegülését nem tekintve, a' szellem' és erő' szikráit még csak nem is sejdítve, azt korán művészetre és tudományra szentelik; egy atyát, ki bizonyos hivatal' fénye 's haszna által elámítatva, gyermekének hajlandóságát és alkatját meg nem kérdeve, áldást kíván néki, ha kívánságának enged; vagy átokkal fenyegeti, ha vonzalma mellett állhatatos marad: valljon nincs-e itt a' gyermek nyilván bizonyos veszélynek kitéve? Nem szántszándékos megsértése-e ez az emberiség' felségének, mellynek jólétét nem becsülve, azt minden kétkedés nélkül egy illy, semmi osztályban nem használható fél emberre bízva.

Az ember állat marad, ha benne az emberi kifejtette meg nem nemesítetik. Minő jót tehetne ő jövődő hivatalában, midőn benne a' szükséges tehetségek hiányzanak, vagy pedig hajlandóságai szilárd elszánással a' jóra irányoztatni korán elmulatódtak? Többnyire mindenki azzá lesz, a' mivé neveltetik, a' semmi, vagy rossz nevelés' következése elaljasodás, melly minden felől másokra, főleg azokra örökül, kik családi viszonyok által hozzá kapcsolvák. Tehát a' szüléknek és nevelőknek nem lehet eléggé szívökre kötni, hogy minden lehető tégyenek meg, hol gyermekeik' 's nevendékenyeik' képzése és erénye forog fenn. Tagadhatatlan, hogy ezen munka nehéz és fáradságos, mellynek sikerülését áthághatlan akadályok ellenzik. A' ki az embereket erényre akarja nevelni, annak a' leendőnt saját beljéből kell tanulni; ha ez benne szendereg, úgy őt semmi tanítás e' munkára alkalmassá nem teheti. Ez: senki nem adhatja, a' mivel nem bír, kivált a' nevelésben teljesen alkalmaztatható; bírni kell azzal, a' mit másokkal közleni akar. Ezen munkát nehezíti azon környület, hogy a' szív' mivelendő földje gyakran annyira elzordult, dudvával annyira

benőtt, az igazság, rend, kötelesség iránti érzet gyakran elgyengülve annyira eltompult, hogy minden fáradság hasztalan és gyümölcsstelennek lenni látszik. Azonban nem kevésbbé igaz az is, hogy a' túrhetlenség gyakran megnehezíti ezen munkát, 's az önszeretet gyakran gyümölcsöt kíván ott is, a' hol ez a' lassu kifejlődés' természetes törvénye szerint lehetlen, 's ha valóan volna is, éretlen, vagy éldelhetetlen lenne.

Minden jó nevelésnek vége az: hogy a z ép testben ép lélek legyen; ennek célja egyszersmind természeti és erkölcsi, ez által kell a' testi, és szellemi erőknök kifejtetni és irányoztatni. Ez a' teendőt megteszi, ha a' nevendékenyt annyira viszi, hogy idegen vezetés nélkül a' világban tisztességesen előhaladhasson saját tökélyesülésén munkálva. A' jó szülék még a' legelső néposztályban is jótékonyon munkálhatnak minden váráson feljül, midőn most intés és példa adás, majd gyermekeikkeli okos bánás által annál hatásabban eltávolítják azokat a' rossztól, 's vezérik a' jóra, mennél inkább megelőzi a' gyermeki bizalom fáradozásait. A' testi nevelésben a' természet' biztos intéseit követik, a' kénytetést és kényeztetést hason gonddal kikerülve, általánosán semmit el nem mellőznek, mi a' test' szabad kifejlődését elősegíti. Valamint a' lélek felsőbb a' testnél, úgy az ő gondosságuk is gyermekeik' szellemi képzése iránt nagyobb a' test' ápolásánál. Részőkről minden lehető örömet megtesznek gyermekeiket olly állapotba helyezendők, hogy a' fenyték alúl kikelve magokat kedveltetve tovább képezék, 's a' gondviseléstől hivatva akármelly emberi, és polgári viszonyban hasznosan héléphessenek. Fő gondjok az, hogy gyermekeik korán helyesen gondolkozni, nemesen érezni, 's okosan cselekedni tanuljanak, erre számítvák minden intéseik és tanításaik, mellyeknek, hogy a' gyermeki szívhez vezető utat el ne hibázzák, jól megfontolva megfelelő vezér példát adnak.

Az ő elvök, nem annyira büntetés mint szelidség által parancsaikat sikeresíteni, hogy így ok nélkül kisdedeiket meg nem sértve, vagy meg nem keserítve kemény eszközök által idomjait, 's lelkületvonásaikat el ne ferdítsék. A' gyöngéd gyermeki szív sokkal hajlandóbb az elsőbb kiméllő bánás által megkedvelt tanítmányt követni. A' keménység képmutatókat, vagy macsokat szül. Az okos szülék tehát gyermekeiknek csak erkölcsi romlottságot nyilvánító hibáik iránt engesztelhetlen kemények, ellenben engedékenyek 's kiméllők, a' mennyire kár nélkül megeshetik, az ifju pajkosság és gondolatlanság' tévedési iránt. Ők gyermekeiket korán szilárd és önállású cselekvényre szoktatják, mellyet biztosabban elérhetni, ha ezek hibájok által kárt szenvednek, 's szenvedéseik által bölcseségre jutnak, mintha mindig egy őket elesni nem engedő vezető mellett járnak. Egy leghatósabb eszköz gyermekeik' szilárd lelkülete' megalapítására abban áll, hogy az ő véleményöket az ifju életbe bevágó dolgokról megkérdézzék, soha rossz neven nem vévén annak kinyilvánítását. A' kényszerítés sehol sincs olly kevésbé helyén mint a' vélemények' országában, mellyben még a' gyermek is örömet szabadon mozog. Az okos szülék' kezében kényszerítés nélkül is száz eszközök vagynak gyermekeik' ferde nézeteik' és itéleteik' megigazítására.

Sokkal inkább gondoskodnak gyermekeik' szív- mint lélekképződése körül, mire nézve ezen szabályhoz tartják magokat: Nem annyira a' nemes ösztönök' mivelésével, mint a' nemtelenek' kiirtásával kell a' nevelést kezdeni. Ha már egyszer, így gondolkoznak ők, a' gyom elszáradt, vagy kitépetett, ekkor a' nemes virúlmány magára hatósan felnő. Az ő gyenge gyermeki szívet megzablázó, annak az erényre szilárd irányzatot adó fáradozásait jelesen a' vallás' ereje segíti elő. Meggyőződve arról, hogy csak a'

vallás szentelheti meg az igaz erkölcsi jót, hogy csak ez állandósíthatja azt, legszorgosb gondjaikat a' gyermeki fogékonyosság' első nyilvánításával arra fordítják, hogy a' k. vallás' szent tanítmányit és parancsait szívébe benyomják, minden alkalommal láttatván velök azt, hogy ők magok is mennyire elfoglalják ettől. A' szülői példa által ápolt tanításnak a' romlatlan gyermeki szív sokáig ellent nem állhat.

A' gyermeki életet és kedélyt a' vallásra nézve elég korán meg nem nyerhetni. Későbbre ismertetni meg azt a' szenttel, annyi mint az alatt a' szívet a' rossz által elfoglaltatni engedni. Az emberi szív üresen nem lehet, 's ha a' bizalom, hálásság, vonzalom, tisztelet' ébrülő érzései a' gyermeki kedélyben a' legfelsőbbre és szentebbre nem irányoztatnak, mi által a' föld' ifju polgára jókor egy magasabb világba felemelkedjék, ott természetének tiszta szépségét, és nemes voltát megemesmerendő: úgy az élet' később szakában a' vallás ritkán lesz az élet' és szív' belmunkája. Az emberi szív olly alkatasú, hogy az magában elszikkad, ha korán egy felsőbb lény azt el nem foglalja. Vallás nélkül a' szülék, és a' nevelők a' nevelés' fontos ügyében csak egy oldalulag mivelik a' gyermeki szívet és főt. Az erkölcstörvény legelsőbb az isten', gondviselés' és halhatatlanság' hite által jelenik meg a' nevendékenyek előtt ama' méltóságban, melly képes lelköket ellentállhatatlan megkötni, és a' szív' érzéseit állandóan elfoglalni.

Azon kívánat a' szülékhez, hogy a' nevelés' munkáját okos vallásitanítás által megkönynyítsék, nem foglal valami bajost magában. Az üdvtudomány a' millyen tiszta, éppen ollyan egyszerű; a' mit az istenről tudni kell, azt minden gyermek megfoghatja, a' többit a' legnagyobb bölcsék sem értik. Azon igazság: vagyon isten, ki a' jót akarja, 's mindig megjutalmazza, nincs mélyen rejtve, 's elég arra, hogy a'

gyermeki kedélyt hatósan elfoglalja, 's annak minden helyesre, jóra, 's istennek tetszőre szilárd irányzatot adjon. Azon tanítmányok, mellyek ezen igazsággal atyafiasok, vagy ebből huzatnak le, az értebb években vagy magokra kifejődnek, vagy pedig az oskolákban, és egyházakban minden életkorhoz illő felvilágosítást nyernek.

A' házi nevelést felváltja a' közönséges az oskolákban. Mind kettőnek öszhangzatban kell a' jó' elérhetésére munkálni. Az oskolai nevelés nem sikerül a' szülői segély nélkül. Hogy az oskolatanító a' gyermek' szellemi erejét kifejthesse és nevelhesse: annak a' tanulás iránti szeretetet a' szülői házból az oskolába kell vinni, 's ezt viszont azon öntudattal elhagyni, hogy hazatérése után kedves szülőinek a' tanultakról számot adand. Nem kell arra igen éles béléltás, hogy a' gyermekek' tanuló vágyáról, 's oskolabani előmentökről a' szülék' ápolására és segélyére ítéljünk.

Egy jó iskola majd egy jó gyülekezetet alkot; ez által képesek a' lakósok a' vadság' állapotjából kihatolni, 's kiszabott hivatásukban jobb szellemmel és sikerrel munkálhatni. A' tudatlansággal és ostobasággal a' gonoszság köt rendszerint frigyét, melly ha szilárdul szerkeztetett, a' jobbulásra tett minden próbák hasztalanok. Egy ügyes, hivatalát kedvellő tanító akármelgy gyülekezetben is fontos személy, ki bárha nem kívül is, de szívében érdemczímet hordoz. A' nagy néptömeg bár kevésbe becsúlje is őtet; annál inkább becsúlik és tisztelik azok, kik az ő éppen olly áldásos, mint fáradságos hivatalát méltatni tudják. A' hol az olly kevés jelesek is hiányzanak, a' hol fa Jankó vezeti a' községet, azzal minden jobb ellen makacsul harezolva semmi régi ellenit meg nem enged: ott az ifjuság' képzésének határkő van téve, 's méltán sajnálhatni az olly oskolatanítót, kinek a' gondviselés olly korlátan belül mutatta ki hatáskörét. Az olly

környületek között meg engedhető, ha még korunkban is az oskolatanító hivatalát kevésbbé bajos, de jövedelmesb - - - hivattal felcseréli.

A' társaság' nagysága áll az oskolákban. Egy nemzet hiában számít a' valódi miveltség' dicsőségére addig mig a' köznép osztályok' tudatlansága és vadsága, mellyek tészik a' nemzet' gyökerét és törzsökét, czélszerű képző intézetek által el nem hárítatik. A' népnevelés tehát a' haza' legelső gondjai közé tartozik, 's a' nevelő intézetek' virágoztatása csak a' szoros kötelesség' teljesítése. A' nép' részéről a' nevelés egy olly köz jó, mellyből égreakiáltó igazságtalanság, és a' polgárzat' nyilvános veszteségénélkül a' legelső néposztályt sem szabad kizárni.

Még a' régi 's vadság' állapotjából valamennyire kihatolt nemzetek is átlátták a' köztanító és nevelő intézetek' fontosságát, 's az igazgatás az ifjuság' jobb képzését legfontosabb ügynek tartván, arról szükségesképp gondoskodott. Kivált a' görögöknél és rómaiaknál az oskolai ügyről korán a' hazai törvények rendelkeztek. Még a' sötét középkorban is voltak fejedelmek, kik a' köztanító- és nevelő intézeteket megkedvelve a' tanítói renddel megkülönböztetve bántak. Nevezetes ezen tekintetben a' nagy Károly' példája, ki a' népformáló tanítókat éppen olly fontosoknak tartotta, mint a' hadfiat, kik a' kül ellenség ellen védnek, vagy mint a' birákat és tisztviselőket, kik a' törvény' kiszolgáltatása által a' kölesönös sértések ellen bátorságosítanak. Sajnálhatni, hogy ezen nagy császár' szelleme következőiből eltávozott. Természetesen lett az, hogy a' polgári forradalmak' tartós árjában a' még születendő oskola-ügy szinte elenyészett. Legfeljebb csak a' szerzetekben és kolostorokban maradt némi nyomorúlt tanító intézetek, mellyeknek hasznokat csak az előkelők és gazdagok vették. A' nagy néptömeg szinte mindenütt századokon keresztül oskolai oktatás nélkül maradt szellem- és élettelen val-

lástanitmányra szorítva. Ha a városokban javult is idővel a dolog, csak ugyan a falusi nép sokáig elárvult. Legelsőbben az egyház' elszakadása után kezdték érezni azon szükségét, hogy a falusi nép' jobb képzésének alapját az iskolai oktatás által kell megvetni. A' köz nevelési ügybe jobb szellemet lehelni mindenütt köz törekedéssé vált. A' kormányzések és tudósok, a' tisztviselők és lelkészek vetélkedve nyujtottak kezét az oskoláknak olly intézetet adni, melly az idő' szükségével és az emberi képződés' magas czéljával megegyezett.

A' német hon' kormányait illeti azon dicséret, mi szerint legelsőbben a' jó oskolatani-tók' képzéséről, nevendék- vagy példányoskolák, majd oskolai értekezés, és jó kézi könyvek' elterjesztése által gondoskodtak, mi a' tudósokat vetélkedésre indította, hogy korszaki és nevelési irások által a' népképzés' érdekét táplálják és becsesebbé tegyék. Az oskolai ügy-sokat nyert egy néhány nemes emberbarátok' fáradozása által, kik közt említendők Basedow, Zaltzman, Campe, Olivier 'sat. De sajnálhatni azt, hogy az ő tanítási rendszerök egy oldalu volt, mivel többnyire csak az értelem' világosítása' szempontjából indultak ki, mi által az erkölcsi állandóság nagyon veszélyeztetett. Szerencsére majd Pestaloczi atya ezen hiányt meg orvosolta, a' ki az egész embert inkább szemügyre vévén, az ő eredeti tehetségeinek felébresztését, kifejlesztését és megerősítését a' legegyszerűbb képző eszközök által minden elemi nevelés' központjává tévén, arról gondoskodott, hogy a' gyermeki szív az értelemmel egyszerre műveltesék. Az emberiség' magas ügye mellett buzgólkodó férfit ezen meggyőződés vezette: éltünk' czélja az, hogy bölcsőbbek és jobbak légyünk, 's mostani utazásunkban egy magasabb világra előre készítessünk. Valamint az oskolában minden lelket előlő erőművezetet ellenzett; úgy azt sem hagyta hely-

ben, hogy a' gyermekek az isméret' gyümölcseivel megtömvén sok tudókká tétessenek, melly szomorú jövődőt, dagály-, ellenzet-, hitlenség-gel teljest vonna maga után. Ő a' nevelésben megengedhetlen bal fogalomnak tartotta, midőn a' lélek tehetségeinek száraz kifejlesztése a' szív' erkölcsi képzése felett elősegítetett. Jó lenni, 's naponkint jobbúlni, az ő kívánatja szerint, ez minden gyermekoskolában a' legelső- és legfontosabb feladat. A' gazdag ismeretek semmit sem használnak, ha ezeknek világa a' jónak útát nem világítja, 's ha kötelesség iránti tiszta buzgóságot nem tenyésztet.

(Vége közelebbről.)

Basa Mihály.

A Z A R C Z K É P.

Párizsi novella.

(Vége.)

„Mit kezdjek most? tanakodott magában az elválás után Adorján. Visszamenjek Párizsba? Őt feledni! Igen, de előbb látnom kell. Boldogtalanságom' egész nagyságát nem foghatni fel. Házastársa! ő . . . 's legyőzhetem-e szenvedélyemet, ha egyszer láttam őt?“

Heves harc kezdődött Adorján' lelkében; huszannégy órai szenvedés után végre vágyának ellent nem állhatva, N. festő' szállására ment.

Mint Párizsban, úgy Rómában is azon feleletet kapá: „Elútazott.“

N. féltékeny vala, megrémült az Adorján' szerelme miatt, 's mint jó férj, futott az ellen elől. Erre a' háború kitört. Adorján dühre lobbanva, felkiáltott: „Akár mi történjék, üldözni fogom őt!“

De a' festő nem mondá meg, hova megyen, 's Blanchard kénytelen volt csupa 'találom'-ra indulni utána. A' sors, melly táborozása' kezdetén olly hű szolgálatot bizonyított iránta

most kevésbé vezérelte szerencsésen. Hiában ment Adorján Nápolyba, Florenczbe, Pisába, Livornoba és Milanoba; azonban négy hónapi sükertelen bolyongás sem fáraszthatá ki béketűrését. Végre Velenczében, mit keresett, megtalálta. Egy reggel egészen véletlenül N. festőre bukkant, ki őt megpillantván, a' bámulás' és rémülés' hangján felsikolta. Éppen reggelizett nejével, a' mint Adorján előtűnt.

„Távozz Eudoxia! “ kiáltott a' féltékeny férj.

„Ne, asszonyom! maradjon; — szólt Blanchard — szerencsésnek érzem magamat, hogy láthatom édes Kegyed.”

„Mit? — viszonzá a' festő — 's Kegyed me-részkedik jelenlétemben . . . ? “

„Minden bizonnyal; méltó volt fáradnom N. asszony' láthatásáért. N. asszony valódi szépség, azonban legkevésbé sem hasonló azon arczképhez, mellyről Önnel szóltam volt.”

„Hogyan, 's ne ő lenne? “

„Szerencsére: nem! “

„De az első osztályzat, jobbra... O, most jut eszembe. Martius' végével megváltoztatták a' képek' rendjét, 's más képet fogták azon szögletbe tenni, hol nőm' arczképe volt.”

„Kétségkívül, innen a' tévedés! Tehát végre értsük meg egymást; csalódásunknak tán már vége lesz egyszér.”

„Tehát, még fehér köntösben festém le Modeste kisasszonyt, a' dalszínészeti karénekest; továbbá festettem H.... asszonyságot, de ennek zöld bársony köntöse van, 's e' kívül ötven esztendő.”

„Úgy a' negyedik arczkép lesz az; tizenhat esztendő, kék szemü, fekete haju... “

„Helyesen, emlékezem már; valóban pompás egy fő, de nevét nem tudom.”

„E' tréfa beszéd.”

„A' legkomolyabban szólva; nem tudom. Én amaz arczképet, nem természet után festettem. A' csak egy másolat. Hozzám bizonyos mintát hoztak, mellyet valamely vidéki festész készített.”

„De hát ki bizta meg Önt e' másolással? “

„Egy jegyző, ki utóbb megbukott 's Belgiomba utazott a' nélkül, hogy a' képet megfizette, 's tudtomra adta volna, kinek adjam át. Így tehát

nekem maradt, 's most Kegyednek átbocsáthatom, ha kívánja.”

„E' kicsinált dolog. Mit kíván érette? “

„A' jegyzővel 1000 francban egyeztem. Nagybátyám A...., kit megbiztam a' végre, hogy a' képes teremből vegye vissza képimet, átfogja Kegyednek adni, kinek is az iránt ezennel irni fogok.”

„Éljen boldogul, édes N... úr; én még ma estve Párizsba utazandok, 's ha meg kell lenni, onnan Brüsszelbe, felkeresendő a' jegyzőt.”

Mihelyt Párizsba érkezett Blanchard, legott sietett birtokába venni a' szép ismeretlent. A... festész itt monda neki:

„Éppen most kaptam levelet N.-től, de már csak 1000 francjával szolgálhatok Önnek, mint-hogy többé a' kép nincsen meg.”

„Hogyan, uram! 's eladta volna? Kinek? “

„Azon személynek, ki barátomnál megrendelte volt.”

„A' jegyzőnek? “

„Nem, ő csak közbejáró volt. A' kép Dormienerasszonyságot illette; lyánya' arczképe volt.”

Adorján hirtelen oda hagyta a' festőt, 's futott Damremy asszonyhoz.

A' jó nagynénének sok fáradságába került öcscsét megérteni, ki vele röviden akart tudatni mindent; midőn pedig megérté, igyekezett vigasztalni őt.

„Látod barátom — szólt ő — az ember gyakran messze keresi, mi közel van. Te az ablakon át rohantál árnya után azon szerencsének, melly az ajtón kopogatott.”

„Kedves nagynéném! nincs most ideje a' moral-olvasásnak; vigyen inkább engem Dormiener asszonyhoz.”

„Szerencsétlen! tehát még nem tudod? “

„O, én semmit sem tudok, csak hogy imádom Juliát, 's hogy őt látni 's birni akarom.”

„Elmulók korát! “

„Hogyan! férjhez ment? “

„Még nem; de már csak annyi, mintha férjhez ment volna; ma estve írják alá a' házassági egyezést.”

„Nem, nem! a' lehetlen. Tréfát akar-e üzni velem? 'S büntetni vágyik-e balgaságomért? “

„O, barátom! mit neked mondék, igen is való! Dormiener asszony előterjesztésében

bizva, elhagyta a' vidéket 's ottan tudatra juttatá, hogy lyánya Párizsban férjhez menendő. A' minden igaz ok nélkül elmaradt menyegző lyánya' hirének veszélyes lehetett volna, 's sérté az anya' önszeretetét. Sietnie kelle tehát a' Julia' férjhez adásával, 's a' jó szerencse nem is hiányzott. Legelőbb is Varinges mutatkozott.

„Varinges! a' vén csapodár!”

„A' férj, öcsém!”

„Felvilágosítást kérendek tőle, 's szükség' esetében át fogom őt löni.”

„Varingest életben hagyod; egy versenytárs állott elő, minek következőse párviadal lett 's Varinges megsebesített.”

„Ügy tehát ki volt ama' szerencsésebb vetélytárs!”

„Lancy úr.”

„Erneszt?”

„Igen, Lancy Erneszt, kedves barátod.”

„Minő gyalázatos árulás! Ő ismeré szenvedélyemet 's utamnak czélját. Hütlenség, mit meg fogok büntetni.”

A' Lancy' komornokja mondá Blanchardnak, hogy ura elutazott Nantesba, hol némi lakadalmát illető dolgait kell igazítani; estvére azonban haza jövend.

Adorján három óráig álla őrt. Végre Lancy megérkezett, 's kocsijából kiszállva, maga előtt látja régi barátját.

„Rád várok,” monda Adorján félelmes hangon.

„Rám! — viszonzá Lancy kacagva. — De hát eddig ugyan hol voltál? Minő utazást tevé a' nélkül, hogy magadról legkisebb tudósítást is tettél volna?”

„Legitt meg fogsz tudni mindent, áruló!”

„'S így fogadsz te engem, ez-e jutalmazásod? Na, te kedves egy ifju vagy!”

„Félre minden tréfával. Egyikünknek veszni kell!”

„Mindig jobban! Utazásodból szép lelkülettel tértél vissza, mondhatom! Ennyiből jobban tevéd, ha Párizsból el sem mentél volna.”

„Erneszt! 's te azt hiszed, hogy haragomat még gerjeszteni kell?”

„Korán sem, sőt le akarom előbb csilapítani, 's utóbb szemedre vetni, hogy legjobb barátodat te félre ismerhetted.”

„Mi mondani valód van?”

„Néhány nappal titkon elutaztad után az arczkép' angyalát, Dormiennert Juliát megtaláltam a' bálban. Utánad akartam menni 's visszahozni téged.... de hol valál? 'S mig te egy istenadta szerencsére szerte bolyásztál, Julia szinte visszahozhatlanul elveszett rád nézve. Varinges megkérte kezét. Hijában igyekeztem szép szerével lebeszélni a' csapodárt; változatlan maradt szándékában. A' szerencse hízegő vala rá nézve, 's így nem akart róla lemondani. Mit tettem most? Mi előtt valami intézve lett volna Varingesal, bémutatám magam Dormiennert asszonynak, 's nem nagy bajomba került ama' kérőn kifognom. Én még folytonosan becsesebb vagyok valamivel mint Varinges; gazdagabb, ifjabb vagyok, mint ő, 's hogy a' szerénységet mellőzzem, méltóbb is szerettetni. Engem elfogadtak 's az elutasított csapodár egy szurást nyert tőlem emlékül. A' mi engem illet, csak megakartam őrizni számodra, kit szeretsz; a' lakadalmat pedig mind halogattam, mi alatt szünteleni gondom volt, hogy minél kevésbé tessenem, 's ez nekem sükerült is alkalmasint. Bajosabb volt ennél valamivel: mindig újabb újabb időhalasztást nyerni, 's valóban nem kis aggodalomba ejtettél volna, ha vissza nem jövel, mivel forma szerint kivánták, hogy ma estve a' házassági egyezést irjam alá. De már itt vagy 's helyem' átengedem. — Áruló vagyok-e tehát?”

„Te a' legnemesebb férfi vagy!”

„Most jer velem Dormiennert asszonyhoz; te lebeszéled Juliának útadat, 's a' többi önként jő. Szerelmed bizonytal szívére hat.”

H.....y.

Igazítás. Az 55dik lap' legutósó rendét olvasd:

„Ah, istenem!” szolt halványultan a' művész.

„Mi lelte Önt?” viszonzá Blanchard.